

Förvaltningsutskottets betänkande 6/1996 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

Riksdagen remitterade den 14 maj 1996 regeringens proposition 56/1996 rd till förvaltningsutskottet för beredning.

Utskottet har hört överdirektören Risto Veijalainen och överinspektören Lauri Hollmén vid inrikesministeriet, konsultative tjänstemannen Esko Kiuru vid utrikesministeriet, konsultative tjänstemannen Risto Laakkonen vid arbetsministeriet, regeringsrådet Mervi Virtanen vid social- och hälsovårdsministeriet, överinspektören Pekka Lampinen vid undervisningsministeriet, överinspektören Esko Repo vid Utlänningsverket, länssekreteraren Eila Jaakkola vid länsstyrelsen i Nylands län, konsultative juristen Antero Jaakkola vid Finlands Kommunförbund, chefen för utlänningsenheten Ammi Isokallio från Helsingfors stad, ordföranden Hannu Kemppainen och styrelsemedlemmen Helena Miettinen vid Inkerikeskus samt ordföranden Inkeri Räisänen vid Suomi-Inkeri-seura. Dessutom har utlänningsombudsmannen Antti Seppälä och Helsingfors polisinsrättning lämnat skriftliga sakkunnigutlåtanden.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att till utlänningslagen fogas en uttrycklig bestämmelse om att personer av finländsk härkomst som kommer från det forna Sovjetunionens område kan beviljas uppehållstillstånd i Finland i egenskap av återflyttare. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt sedan den har antagits och blivit stadfäst.

Utskottets ställningstaganden

1. Allmänna ställningstaganden

Utskottet poängterar att principen om valfrihet skall gälla inom emigrations-, utlandsfinländar- och återflyttningspolitiken. För att valfrihe-

ten och förutsättningarna för den skall tryggas finner utskottet det i anknytning till det föreliggande lagförslaget viktigt att närområdessamarbetet tar fasta på återflyttningsbenägenheten och skapar förutsättningar för ingermanfinländarna att stanna kvar där de bor samt värnar om den finländska kulturella och språkliga identiteten också där.

Sakkunniga har gjort utskottet uppmärksam på att ingermanfinländska återflyttares intressebevakning bör förbättras. Utskottet föreslår därför att det allmänna utreder behoven av att förbättra situationen för dem som flyttat till Finland och klarlägger på vilket sätt detta kan göras.

En separat fråga som utskottet vill ta upp är att dokument utfärdade av finländska myndigheter som påverkar ingermanfinländarnas intressen och situation, exempelvis intyg från riksarkivet, kunde bli avgiftsfria.

2. Detaljerade ställningstaganden

Hänvisande till terminologin i utlänningslagen (378/91) föreslår utskottet att det i det inledande stycket i 18 a § 1 mom. preciseras att uppehållstillståndet är tidsbegränsat. Det tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljas emellertid för permanent vistelse. I praktiken skulle detta innebära att uppehållstillståndet förnyas en gång och att permanent uppehållstillstånd enligt 16 § 5 mom. utlänningslagen därefter beviljas.

Vidare föreslås en ändring i det inledande stycket i 18 a §. Ändringen innebär att det inte endast hänvisas till 18 § utlänningslagen utan över huvud taget till utlänningslagen.

Dessutom föreslår utskottet vissa preciseringar i ordalydelsen i 18 a § 1 mom. 1 och 2 punkten.

Såsom 2 mom. är skrivet är det tillämpligt endast på make samt barn som inte har fyllt 18 år och som denne har vårdnaden om och som skall bo i samma hushåll. Utskottet framhåller att 20 § utlänningslagen uttryckligen jämställer make och sambo. Dessutom har såväl make som sam-

bo betraktats som nära anhörig i motiveringen till 18 § 1 mom. 1 punkten utlänningslagen och i tillämpningspraxis. Enligt motiveringen till 20 § utlänningslagen har samboende i ett år ansetts som en riktgivande tidsgräns som också i praktiken ansetts vara ett tillräckligt bevis på boende i äktenskapsliknande förhållande. För klarhetens skull föreslår utskottet att en sambo jämställs med make också i 18 a § 2 mom. Ändringen gäller givetvis också barn under 18 år som sambon har vårdnaden om.

För barn under 18 år föreslår utskottet att vårdnadskriteriet kvarstår men att kravet på att barnet skall bo i samma hushåll stryks i 2 mom. Syftet med ändringen är främst att trygga ställningen för sådana handikappade barn under 18 år som på grund av sitt handikapp inte kan bo i samma hushåll.

Sakkunniga som utskottet hört har också tagit upp frågan om situationen för gravt handikappade över 18 år. På denna punkt hänvisar utskottet till 18 § 1 mom. 1 och 4 punkten utlänningslagen, som enligt vad utskottet förstår i uppehållstillståndsfrågor tryggar ställningen bland annat för

en gravt handikappad nära anhörig till sökanden.

Något klart direktiv om hur begreppet dokument i föreslagna 18 § 1 mom. 1 punkten och ursprungsdokument enligt 18 § 5 mom. skall tolkas kan inte ges. Enligt uppgifter som utskottet fått är myndighetsregistren i utflyttninglandet inte helt tillförlitliga för ingermanfinländarnas del. Därför menar utskottet att födelseattester och andra dokument i gränsfall skall bedömas från fall till fall och skälighetsprövning iakttas också för dokument där det bara är möjligt.

3. Övriga ställningstaganden

Av de orsaker som nämns i propositionen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet lagförslaget behövligt och tillstyrker det med de ändringar och ställningstaganden som utskottet lagt fram.

Utskottet föreslår vördsamt

att lagförslaget godkänns sålydande:

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till utlänningslagen av den 22 februari 1991 (378/91) en ny 18 a § som följer:

18 a §

Förutsättningarna för att en person av finländsk härkomst som kommer från det forna Sovjetunionens område skall beviljas uppehållstillstånd

Utöver vad som i övrigt stadgas i denna lag, kan en person av finländsk härkomst som kommer från det forna Sovjetunionens område beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd

1) om sökanden själv, den ena av hans föräldrar eller minst två av hans fyra mor- eller farföräldrar enligt anteckning i något dokument har eller har haft finsk nationalitet,

2) om sökanden har något annat band som

visar hans samhörighet med Finland och finskhet, men inte med hjälp av dokument kan visa att han uppfyller förutsättningarna i punkt 1.

Upphållstillstånd beviljas också en ovan avsedd persons make samt barn som inte har fyllt 18 år och som han har vårdnaden om (*utesl.*). Med *make jämställs den som med personen i fråga lever i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.*

(3—5 mom. såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

Helsingfors den 4 juni 1996

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Matti Väistö /cent, vice ordföranden Kaarina Dromberg /saml, medlemmarna Ulla Juurola /sd, Reijo Kallio /sd, Toimi Kankaanniemi /fkf, Juha Karpio /saml, Valto Koski /sd,

Osmo Kurola /saml, Pehr Löf /sv, Tuija Pohjola /sd, Iivo Polvi /vänst, Veijo Puhjo /vgr, Erkki Pulliainen /gröna och Aulis Ranta-Muotio /cent samt suppleanten Raimo Holopainen /sd.
